
ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

**Zakonska regulativa
i istraživanje prakse**

*Josip Taradi
Nevenka Grošanić
Željka Lalić
Vesna Nikolić*

*Miran Pavlič
Milan Petkovski
Nikolina Smajla
Ana Šjaković*

EUROPEAN
SAFETY
ENGINEER

EUROPSKO DRUŠTVO INŽENJERA SIGURNOSTI
THE EUROPEAN SOCIETY OF SAFETY ENGINEERS

ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

**Zakonska regulativa
i istraživanje prakse**

IMPRESUM

Nakladnik

EUROPSKO DRUŠTVO INŽENJERA SIGURNOSTI
THE EUROPEAN SOCIETY OF SAFETY ENGINEERS
www.european-safety-engineer.org

Za nakladnika

prof. dr. sc. Branislav Anđelković

Redaktor i urednik

mr. sc. Josip Taradi

Recenzenti

prof. dr. sc. Branislav Anđelković (Srbija)
prof. dr. sc. Mirko Markič (Slovenija)
doc. dr. sc. Jože Šrekl (Slovenija)
prof. dr. sc. Branko Wasserbauer (Hrvatska)

Lektor

Robert Posavec, prof.

Oblikovanje

Igor Toplak, dipl. ing. graf.
ACT Printlab d.o.o., Čakovec

Tisak

ACT Printlab d.o.o., Čakovec

Naklada

1000 primjeraka

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 874871.

UDK 331.45:001.89(094.5)(497.5)

ISBN 978-953-58000-0-2

ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

Zakonska regulativa i istraživanje prakse

Josip Taradi
Nevenka Grošanić
Željka Lalić
Vesna Nikolić

Miran Pavlič
Milan Petkovski
Nikolina Smajla
Ana Šijaković

EUROPSKO DRUŠTVO INŽENJERA SIGURNOSTI
THE EUROPEAN SOCIETY OF SAFETY ENGINEERS

Zagreb, 2014.

PREDGOVOR

Potaknuti uspješnom provedbom znanstvenoistraživačkog projekta “Istraživanje problematike organizacije i rada odbora za zaštitu na radu u poslovnim organizacijama u Hrvatskoj”, čiji su rezultati dosad u dijelovima prezentirani na više međunarodnih konferencija te objavljeni u više znanstvenih i stručnih časopisa, dok će konceptualni rad biti prezentiran i na XX. svjetskom kongresu zaštite na radu u Frankfurtu, odlučili smo kompletne rezultate istraživanja objaviti u zasebnoj knjizi *Odbor za zaštitu na radu - Zakonska regulativa i istraživanje prakse*.

Istraživanje je početkom 2013. godine proveo istraživački tim u sastavu: Nevenka Grošanić, inf., dipl. ing. sig., Željka Lalić, bacc. ing. sec., prof. dr. sc. Vesna Nikolić, mr. sig. Miran Pavlič, dipl. var. inž., Milan Petkovski, dipl. ing. znr., Nikolina Smajla, univ. spec. oec., Ana Šijaković, dipl. ing. sig., struč. spec. ing. org. i mr. sc. Josip Taradi, dipl. ing. sig. Kao voditelj istraživačkog projekta u Hrvatskoj, zahvaljujem međunarodnom timu stručnjaka i znanstvenika iz četiri države – Slovenije, Hrvatske, Srbije i Makedonije – na izvrsnoj suradnji i doprinosu uspješnoj provedbi istraživačkog projekta.

Istraživanjem su obuhvaćene poslovne organizacije u Hrvatskoj koje imaju više od 50 zaposlenih, a koje po Zakonu o zaštiti na radu imaju obvezu organizacije i rada odbora za zaštitu na radu. Zahvaljujemo svim ispitanicima – stručnjacima za zaštitu na radu i članovima odbora za zaštitu na radu – koji su sudjelovali u istraživanju ispunjavanjem online anketnog upitnika. Time se došlo do dragocjenih rezultata o problematici organizacije i rada odbora za zaštitu na radu u poslovnim organizacijama u Hrvatskoj, uključujući saznanja o profilu poslovne organizacije (poslodavca), profilu stručnjaka za zaštitu na radu člana odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji, osnivanju i organizaciji odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji, ocjenama rada odbora za zaštitu na radu, ocjenama suradnje i podrške radu stručnjaka za zaštitu na radu od članova odbora za zaštitu na radu, ocjenama o stanju sigurnosti na radu u poslovnoj organizaciji i ocjenama prijedloga za unapređenje rada odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji.

Zahvaljujemo nakladniku knjige, Europskom društvu inženjera sigurnosti (The European Society of Safety Engineers), netom osnovanoj međunarodnoj udruzi za područje zaštite, čiji je ovo prvi izdavački projekt. Ovaj je projekt tim značajniji jer su sami autori knjige ujedno inicijatori, osnivači, članovi i predstavnici Europskog društva inženjera sigurnosti.

Posebna zahvala recenzentima knjige: prof. dr. sc. Branislavu Anđelkoviću, prof. dr. sc. Mirku Markiću, doc. dr. sc. Jože Šreklu i prof. dr. sc. Branku Wasserbaueru.

Knjiga na početku donosi osnovni teorijski prikaz korporativnog upravljanja, s posebnostima korporativnih odbora i korporativne društvene odgovornosti, te glavne značaj-

ke upravljanja zaštitom na radu. Potom slijedi prikaz zakonske regulative o odboru za zaštitu na radu i u širem smislu suodlučivanja o zaštiti na radu u poslovnim organizacijama. Dan je prikaz međunarodne pravne regulative, ali i osnovnih zakonskih zahtjeva određenih država. Središnji i glavni dio knjige čini detaljan prikaz rezultata istraživanja, uz opis metodologije istraživanja, raspravu i zaključak.

Vjerujemo da će ovi objavljeni rezultati istraživanja biti dobar temelj široj stručnoj i znanstvenoj raspravi o važnosti odbora za zaštitu na radu te poticaj i model za slična istraživanja.

mr. sc. Josip Taradi, dipl. ing. sig.
voditelj istraživačkog projekta i tima

U Čakovcu, 10. ožujka 2014.

IZ RECENZIJ

“Poslednjih godina, aktuelnost pitanja bezbednosti i zdravlja na radu pokreće brojne rasprave i otvara niz dilema u vezi sa problemima menadžmenta zaštitom na radu. Taklas rizika različite prirode i karaktera koji je zahvatio savremenu civilizaciju dajući joj svojevrsno obeležje “društva rizika”, podrazumeva permanentan rad na poboljšanju performansi zaštite u savremenom poslovnom kontekstu.

Studija pod nazivom “Odbor za zaštitu na radu – zakonska regulativa i istraživanje prakse” od posebnog je značaja sa aspekta utvrđivanja mesta i uloge odbora za zaštitu na radu u savremenom menadžmentu zaštitom. Rukopis u punoj meri prati savremene trendove i zakonske pristupe problematici odbora za zaštitu na radu i sa naučno-stručnog stanovišta razmatra problematiku u ovoj oblasti. Polazeći od teorijskih analiza postojećih činjenica i zakonitosti i rezultata empirijskog istraživanja, autori sumiraju aktuelne probleme i ukazuju na mogućnosti njihovog rešavanja.

Knjiga je rezultat zajedničkog rada više autora na polju unapređivanja bezbednosti i zdravlja na radu u kojoj je predstavljeno obilje rezultata empirijskog istraživanja realizovanog u poslovnim organizacijama Republike Hrvatske. Ovakvo delo prvi put u literaturi obrađuje probleme rada i delovanja odbora za zaštitu na radu na kompletan i sveobuhvatan način. Autori su koristili relevantnu literaturu i zakonske izvore koji se odnose na ovu oblast u Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji i Makedoniji. Materija je obrađena na detaljan način, sa relevantnim i aktuelnim informacijama, prikupljenim na osnovu svetskih, kao i sopstvenih, domaćih iskustava iz “neposredne prakse”, čije prezentiranje daje posebnu vrednost i upotrebljivost ovoj knjizi.

Studija će biti zanimljiva literatura naučnoj i stručnoj javnosti u području bezbednosti radne sredine, ali i široj čitalačkoj publici koja je sklona preispitivanju odnosa prema postojećem i negovanju novog životnog stila holističke bezbednosne i radno-tehničke kulture. Iz tih razloga se ovaj rukopis, jedinstven po širini, sveobuhvatnosti i značaju naučnog zahvata u našoj savremenoj teoriji, predlaže za objavljivanje kao naučna monografija kako bi postao dostupan široj naučnoj i stručnoj javnosti, ali i svim ostalim subjektima koji se posredno ili neposredno bave ovom problematikom.”

prof. dr. sc. Branislav Anđelković

redoviti profesor

Fakultet zaštite na radu, Univerzitet u Nišu, Srbija
predsjednik The European Society of Safety Engineers

“Organiziranje odbora za varstvo pri delu v podjetju ali drugi organizaciji je eden izmed najbolj učinkovitih načinov za izboljšanje kakovosti dela in uspešnosti organizacije, kot podlage za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj.

Avtorji monografije najprej opišejo aktualne družbene priložnosti (OZN, MOD, ISO, EU) in zakonodajne podlage za organiziranje odbora za varstvo pri delu v izbranih državah (Hrvaški, Makedoniji, Sloveniji in Srbiji). Nato predstavijo izide iz empirične raziskave o organiziranosti in delovanju odborov za varstvo pri delu, ki prinaša dovolj novih, originalnih in zanimivih spoznanj za teorijo in prakso. Zahvaljujem se avtorjem znanstvene monografije, da so mi zaupali recenzirati njihovo delo in na ta način omogočili priti do novih teoretičnih in praktičnih spoznanj. Prepričan sem, da bo vsak bralec v njej pridobil dovolj koristnih informacij za njegov prispevek k boljši varnosti pri delu in kakovosti življenja vseh nas.”

prof. dr. sc. Mirko Markič

redoviti profesor

Fakulteta za management Koper, Univerza na Primorskem, Slovenija

“Avtorji se lotevajo odlične teme, kim meri skozi delovanje odbora za zaščito na radu varnostno kulturo v podjetjih na Hrvaškem. S predstavitvijo predpisov doma in po svetu so postavili dobro platformo za svoje raziskovalno delo. Veliko število citiranih del govori o široko zasnovani raziskavi. Količina in način zbiranja podatkov sta omogočila tudi dobro statistično raziskavo, kjer se rezultati gibljejo znotraj dovolj velike statistične zanesljivosti trditev. Zbrani podatki omogočajo še kakšno poglobljeno statistično analizo.

Rezultati ankete odkrivajo najmočnejše subjekte vpliva na politiko varnosti v podjetju, kar je pričakovani rezultat. Hkrati pa je raziskava navodilo podjetnikom in vodstvom podjetja, kako izboljšati stopnjo varnosti, kdo jim bo pri tem v največjo pomoč. Zatto monografija zasluži vso pohvalo kot dobra raziskava in odličen prikaz rezultatov, ki jih je mogoče v praksi uporabiti.”

doc. dr. sc. Jože Šrekl

docent

Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Oddelek za tehniško varnost

Univerza v Ljubljani, Slovenija

dopredsednik The European Society of Safety Engineers

“Monografija je rezultat rada skupine autora koji su, svatko u svom području, dali doprinos kvaliteti istraživanja i cijelog djela. Odličan je primjer kvalitetne međunarodne suradnje stručnjaka iz područja sigurnosti i ekonomije koja je rezultirala novim znanstvenim spoznajama iz područja menadžmenta zaštite na radu.

Autori su koristili velik broj relevantne znanstvene i stručne literature kojom je potkrijepljen teorijski dio knjige te stvorena podloga za znanstveno istraživanje aktualne problematike kroz usporedbu prakse i zakonske regulative u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji i Makedoniji.

Rezultati ovog iscrpnog međunarodnog istraživanja prezentiranog u monografiji zasigurno će biti korisni znanstvenoj i stručnoj javnosti te studentima, ali i polazište za daljnja istraživanja složenog i dinamičnog područja.”

prof. dr. sc. Branko Wasserbauer
redoviti profesor
dekan Veleučilišta u Karlovcu, Hrvatska

SADRŽAJ

1. Korporativno upravljanje.....	2
1.1. Korporativno upravljanje i korporativni odbori.....	2
1.1.1. Uvod u korporativno upravljanje.....	2
1.1.2. Korporativni odbori.....	4
1.2. Korporativna društvena odgovornost.....	6
1.2.1. Uvod u društveno odgovorno poslovanje.....	6
1.2.2. Međunarodne norme za društveno odgovorno poslovanje.....	9
1.3. Upravljanje zaštitom na radu i odbor za zaštitu na radu.....	12
1.3.1. Znanstveno i stručno definiranje sigurnosti i zaštite na radu.....	12
1.3.2. Upravljanje zaštitom na radu.....	15
1.3.3. Odbor za zaštitu na radu - pregled istraživanja.....	20
2. Zakonska regulativa o odboru za zaštitu na radu i suodlučivanju o zaštiti na radu u poslovnim organizacijama.....	24
2.1. Međunarodna pravna regulativa.....	24
2.2. Zakonska regulativa u Hrvatskoj.....	27
2.3. Zakonska regulativa u Sloveniji.....	29
2.4. Zakonska regulativa u Srbiji.....	30
2.5. Zakonska regulativa u Makedoniji.....	32
3. Istraživanje problematike organizacije i rada odbora za zaštitu na radu u poslovnim organizacijama u Hrvatskoj.....	34
3.1. Metodologija istraživanja.....	34
3.1.1. Istraživački problem.....	34
3.1.2. Cilj istraživanja.....	34
3.1.3. Hipoteze.....	34
3.1.4. Zadaci.....	35
3.1.5. Metode.....	35
3.1.6. Određivanje uzorka istraživanja.....	37
3.1.7. Provedba istraživanja.....	38
3.1.8. Reprezentativnost uzorka istraživanja.....	38
3.2. Rezultati istraživanja.....	39
3.2.1. Profil poslovne organizacije (poslodavca).....	39
3.2.2. Profil stručnjaka za zaštitu na radu člana odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji.....	43
3.2.3. Osnivanje i organizacija odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji.....	46
3.2.4. Ocjena rada odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji.....	50
3.2.5. Stanje sigurnosti na radu u poslovnoj organizaciji.....	76

3.2.6. Prijedlozi za unapređenje rad odbora za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji ...	78
3.2.7. Korelacije.....	83
3.3. Rasprava.....	84
3.4. Zaključak.....	86
4. Literatura.....	90
Sažetak.....	94
Резиме.....	96
Summary.....	98
Zusammenfassung.....	100
Bilješka o autorima.....	102
Prilog	
Anketni upitnik (za online anketu) - Istraživanje problematike organizacije i rada odbora za zaštitu na radu u poslovnim organizacijama u Hrvatskoj.....	107

POPIS TABLICA

Tablica 1. Vrsta poslovne organizacije prema vlasništvu	39
Tablica 2. Sjedište poslovne organizacije u županiji	40
Tablica 3. Glavna djelatnost poslovne organizacije	41
Tablica 4. Organizacija rada poslovne organizacije	42
Tablica 5. Spol	43
Tablica 6. Dobna skupina	43
Tablica 7. Razina stručne spreme	44
Tablica 8. Smjer stručne spreme	45
Tablica 9. Znanja iz područja menadžmenta	46
Tablica 10. Osnivanje odbora za zaštitu na radu	46
Tablica 11. Vremenski period osnivanja i rada odbora za zaštitu na radu	47
Tablica 12. Uređivanje postupka izbora članova odbora za zaštitu na radu	48
Tablica 13. Predsjednik odbora za zaštitu na radu	48
Tablica 14. Održavanje redovnih sjednica odbora za zaštitu na radu	49
Tablica 15. Održavanje izvanrednih sjednica (u slučaju smrtne ili kolektivne ozljede na radu) odbora za zaštitu na radu	49
Tablica 16. Ocjena redovitosti poslodavaca ili njegovog ovlaštenika na sjednicama odbora za zaštitu na radu	50
Tablica 17. Ocjena redovitosti stručnjaka za zaštitu na radu na sjednicama odbora za zaštitu na radu	51
Tablica 18. Ocjena redovitosti povjerenika za zaštitu na radu ili njihovog koordinatora na sjednicama odbora za zaštitu na radu	52
Tablica 19. Ocjena redovitosti specijalista medicine rada na sjednicama odbora za zaštitu na radu	53
Tablica 20. Ocjena redovitosti inspektora rada i zaštite na radu na sjednicama odbora za zaštitu na radu	54
Tablica 21. Usporedba ocjena redovitosti članova na sjednicama odbora za zaštitu na radu	55
Tablica 22. Ocjena doprinosa poslodavca ili njegovog ovlaštenika radu odbora za zaštitu na radu	56
Tablica 23. Ocjena doprinosa stručnjaka za zaštitu na radu odboru za zaštitu na radu	57
Tablica 24. Ocjena doprinosa povjerenika radnika za zaštitu na radu ili njihovog koordinatora radu odbora za zaštitu na radu	58
Tablica 25. Ocjena doprinosa specijalista medicine rada radu odbora za zaštitu na radu	59
Tablica 26. Ocjena doprinosa inspektora rada i zaštite na radu radu odbora za zaštitu na radu	60
Tablica 27. Usporedba ocjena doprinosa članova radu odbora za zaštitu na radu	61

Tablica 28. Ocjena planiranja primjene pravila zaštite na radu	62
Tablica 29. Ocjena nadziranja primjene pravila zaštite na radu	63
Tablica 30. Ocjena planiranja i nadziranja obavješćavanja iz zaštite na radu	64
Tablica 31. Ocjena planiranja i nadziranja obrazovanja iz zaštite na radu	65
Tablica 32. Ocjena vođenja politike sprečavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti	66
Tablica 33. Ocjena poticanja stalnog unapređivanja zaštite na radu	67
Tablica 34. Ocjena sudjelovanja pri izradi procjene opasnosti	68
Tablica 35. Ocjena doprinosa ekonomičnosti i uspješnosti ukupnog poslovanja organizacije	69
Tablica 36. Usporedba ocjena doprinosa odbora za zaštitu na radu unapređenju zaštite na radu u poslovnoj organizaciji	70
Tablica 37. Ocjena suradnje i podrške poslodavca (uprave) stručnjaku za zaštitu na radu	71
Tablica 38. Ocjena suradnje i podrške povjerenika radnika za zaštitu na radu stručnjaku za zaštitu na radu	72
Tablica 39. Ocjena suradnje i podrške specijalista medicine rada stručnjaku za zaštitu na radu	73
Tablica 40. Ocjena suradnje i podrške inspektora rada i zaštite na radu stručnjaku za zaštitu na radu	74
Tablica 41. Usporedba ocjena suradnje i podrške članova odbora za zaštitu na radu stručnjaka za zaštitu na radu	75
Tablica 42. Ocjena zadovoljstva stručnjaka za zaštitu na radu financijskim investiranjem poslodavca u zaštitu na radu	76
Tablica 43. Ocjena stanja sigurnosti na radu u poslovnoj organizaciji	77
Tablica 44. Kaznene odredbe u Zakonu o zaštiti na radu za neosnivanje i neredoviti rad odbora za zaštitu na radu	78
Tablica 45. Obvezno sudjelovanje inspektora rada na sjednicama odbora za zaštitu na radu barem jednom godišnje	79
Tablica 46. Mogućnost da stručnjaci za zaštitu na radu kao ovlaštene fizičke osobe budu članovi odbora za zaštitu na radu u poslovnim organizacijama koje nemaju zaposlenog stručnjaka za zaštitu na radu	80
Tablica 47. Obvezno donošenje strateškog višegodišnjeg plana za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji	81
Tablica 48. Obvezno donošenje godišnjeg operativnog i financijskog plana za zaštitu na radu u poslovnoj organizaciji	82

EUROPEAN
SAFETY
ENGINEER

EUROPSKO DRUŠTVO INŽENJERA SIGURNOSTI
THE EUROPEAN SOCIETY OF SAFETY ENGINEERS

www.european-safety-engineer.org

ISBN 978-953-58000-0-2